

DOLDERSE KRONIEK

17e jaargang nr. 2 - mei 2014

www.historischeverenigingdendolder.nl

Uitgave van de Historische Vereniging Den Dolder

Historische Vereniging Den Dolder

Opgericht 9 april 1997.

17e jaargang nr. 2, mei 2014

Versijnt in de maanden: januari, mei en september.

Bestuur

Voorzitter: Petra Koek,
Dolderseweg 230, 3734 BR Den Dolder
tel. 030-2258492, voorzitter@historischeverenigingdendolder.nl

Secretaris: Dick van Lier,
Paltzerweg 299, 3734 CM Den Dolder
tel. 030-2284505, secretaris@historischeverenigingdendolder.nl

Penningmeester: Ruud van der Sar,
Dolderseweg 93-D, 3734 BE Den Dolder
tel. 030-889 24 95, penningmeester@historischeverenigingdendolder.nl
Betaling graag op ING rekening 7739816 t.n.v. Historische Vereniging Den Dolder

Commissaris Archief: Flip Baay,
Hezer Enghweg 61, 3734 GN Den Dolder
tel. 030-2252171, archief@historischeverenigingdendolder.nl

Redacteur Dolderse Kroniek: Frits Stuurman
Hezer Enghweg 122, 3734 GV Den Dolder
tel. 030-2280163, redactie@historischeverenigingdendolder.nl

Druk: Drukkerij Biga Groep BV
Postbus 164, 3700 AD Zeist
tel. 030-8503200, www.bigagroep.nl

Tekstvoorstellen en reacties naar de redactie.

Alle rechten voorbehouden. Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Den Dolder.

Het aanmeldingsformulier voor de vereniging vindt u op de website. Het lidmaatschap van de vereniging leidt steeds tot een stilzwijgende verlenging per kalenderjaar.

Opzegging als lid van de vereniging kan mondeling, schriftelijk of via elektronische weg tot stand worden gebracht en dient tenminste vier weken voor het einde van het verenigingsjaar te geschieden aan de penningmeester.

De contributie bedraagt € 15.00 per jaar.

Betaling is mogelijk op ING rekening 7739816 t.n.v. Historische Vereniging Den Dolder.

De Historische Vereniging beschikt over de ANBI verklaring ('Algemeen Nut Beogende Instelling'). Dit betekent dat uw gift (geheel of gedeeltelijk) in mindering kan worden gebracht op uw belastbaar inkomen.

De homepage op internet van de vereniging is: www.historischeverenigingdendolder.nl

ISSN: 1389-0026

Redactioneel

Sneeuwfoto's hebben we deze winter niet kunnen maken. Toch vindt u er één: in het tweede artikel, maar het is dan ook een foto met geschiedenis.

Hebt u zich wel eens afgevraagd hoe het is om in een treinwagon te wonen? Tijdens de woningnood konden heel wat mensen dat eens uitproberen en sommigen beviel het zo goed dat ze er niet meer uit weg wilden. We interviewden mevrouw Van den Berg die lang heeft gewoond bij de overweg Bosch en Duin. Het begon met een Duitse wagon, maar na bijbouwen van ruimten die het groter wordende gezin nodig had, verdween het wagonkarakter volledig. Met dit artikel komt een vleugje nostalgie terug en u mag binnen een kijkje nemen.

Pieta Haitzma vertelde ons over het melkboer zijn in Den Dolder en omstreken. Gemakkelijk was het niet maar eigenlijk doodgewoon in die tijd. Een melkwijk, een winkel en vertegenwoordigers en klanten helpen en daar het voeden van je de baby voor onderbreken. Het hoorde er allemaal bij. Ook dat de zoon de zaak over nam maar later toch besloot een andere broodwinning te kiezen.

Met de eerste stenen, of wat daar voor door gaat, gaan we dit keer nog maar weer door. Er blijken toch iedere keer weer gedenkplaten tevoorschijn te komen die we niet kenden. Als u er nu nog één weet? Laat het ons weten.

Eén van de bekendste bedrijven in Nederland was toch wel Overtoom. Heel Nederland wist hoe snel Overtoom wel was en welk autotoeter-geluid daar bij hoorde. Dat is snel.... Is of was? We zullen er aan moeten wennen. Via die zelfde reclamemethodiek hebben we het geleerd: Overtoom heet nu Manutan. Met nog grotere gebouwen dan toen, nog sneller dan toen, met een heel andere bedrijfsfilosofie dan toen.... maar nog wel in het zelfde dorp als toen.

We wensen u weer veel leesplezier.

Frits Stuurman

Je halve leven in de trein

Door Frits Stuurman

Wonen in een oude spoorwegwagon die naast de rails staat. Dat deden eind jaren 40 heel wat mensen in Nederland. De wagons waren voor het gewone passagiersvervoer niet meer bruikbaar en om de woningnood te verlichten, stelde de NS die wagons aan haar eigen personeel ter beschikking.

Jaren lang bij de NS

Het overkwam Jaap van den Berg en zijn verloofde Aly. Omdat ze beiden bij NS werkten konden ze voor weinig geld een spoorwegwagon krijgen.

Jaap begon zijn carrière bij de NS op 15 jarige leeftijd op het Hoofkantoor in Utrecht (HGB2) en deed er de interne opleiding voor commies zoals dat toen heette. De cursisten werden, om ervaring

op te doen, tewerkgesteld op diverse stations. Zo heeft Jaap op een moment ook gewerkt op station Den Dolder. In de loop van de vele jaren ontwikkelde Jaap zich verder via interne opleidingen en tenslotte werkte hij bij NS-Trans, het onderdeel van NS dat groepsreizen organiseerde. Jaap leidde aan het einde van zijn loopbaan reizen met groepen naar bijvoorbeeld Duitsland en Engeland. Aly

ontmoette hij bij de NS. Zij was begonnen als "schrijfster", deed in het begin bijvoorbeeld correspondentie over zoekgeraakte bagage, en later buitenlandse correspondentie. Ze herinnert zich dat ze heeft gewerkt in alle drie hoofdgebouwen van de NS.

Kogelgaten

Aly vindt het leuk om over die periode te vertellen. "De wagon werd neergezet naast het spoorlijntje van Bilthoven naar Zeist op de plaats van het voormalige station Bosch en Duin. Dat was in 1949. De wagon werd met een hijskraan op zijn plek gezet. Hij beschadigde wel een beetje door dat hijsen. De wielen waren er toen al af."

Het huis van Aly en Jaap van den Berg zoals het er nu uit ziet. Dat het centrale deel van het huis een oude passagierswagon is zie je aan de buitenkant helemaal niet meer

Aly van den Berg met de oudste zoon Gerrit op de arm naast haar huis in Bosch en Duin. Toen was nog duidelijk dat het om een spoorwegwagon ging. De voordeur is al geworden zoals die nu nog steeds is: met kleine ruitjes naast de deur

Ze waren de tweede familie die zich daar vestigde. Vermoedelijk kwam de wagon die Jaap en Aly kochten uit Duitsland, als vergoeding misschien voor het door de Duitsers gestolen spoorwagematerieel. We hebben dat niet uitgezocht. Er zaten kogelgaten in het dak zodat er eerst een nieuw dak op moest, maar er moest wel meer gebeuren voordat je er echt kon

Aly en Jaap net getrouwd bij hun huis in 1949. Op de achtergrond het gebogen dak van de wagon die het allereerst werd geplaatst namelijk in 1948

wonen. Na een jaar van verbouwen konden Jaap en Aly trouwen.

De inrichting van de oorspronkelijk wagon is eigenlijk in drie delen: achter de voordeur een klein halletje met opbergruimte, dan de gezellige huiskamer waar momenteel eigenlijk niets meer herinnert aan het model van de wagon. Alleen aan

De ingangspartij zoals die nu is. De voordeur is in 1949 zelf samengesteld met behulp van het hout dat uit het interieur van de wagon moest worden gesloopt om de kamers in te richten

het gebogen plafond kan je het nog zien. En achter de huiskamer ligt de slaapkamer van het echtpaar Van den Berg. In die

De slaapkamer

slaapkamer is dan weer een deur naar een aangebouwd deel van het huis waar vroeger de kinderen sliepen.

“De wagon was 12,5 meter lang en 3,00 meter breed. Dat was voordelig deze

Deze deur is een oude toiletdeur die is verplaatst naar de zijwand. Als je door de deur gaat kom je in een gangetje dat eigenlijk buiten de oorspronkelijk wagon ligt en dat toegang geeft tot drie slaapkamertjes waar vroeger de kinderen sliepen

breedte” vertelt Aly, “want dan kon je je huis beter inrichten dan bij de andere wagons die maar 2,60 meter breed waren. Daarvan staat er nu nog één, maar die is wel 20 meter lang.”

Overigens waren er veel meer plaatsen in Nederland waar NS'ers woonden in een oude wagon. Zelfs in Zeist was dat het geval vlak bij het station Huis ter Heide. Drie wagons die stonden aan de Korte Bergweg en er waren er een paar vlak bij het station aan de andere kant van de Amersfoortseweg.

Een spoorlijn uit 1901

De spoorlijn tussen Utrecht en Amersfoort was er sinds 1863, maar Zeist had daarmee nog geen goede verbinding met de trein. Die kwam er wel toen op 31 augustus 1901 de trein ging rijden over de spoorlijn die in Bilthoven aftakte en via Bosch en Duin en Huis ter Heide naar Zeist reed. Op die datum was er nog geen station in Bosch en Duin.

Maar dat kwam er in 1907. En een stationsgebouwtje kwam er ook. De kiosk die tot dan toe stond op 't Rond in Zeist werd afgebroken en neer gezet bij de perronetjes van Bosch en Duin. Hoewel de aanleg van die lijn en de aanwezigheid van het station in Bosch en Duin van grote betekenis is geweest voor het ontstaan van de villawijk in de buurt van dat station is de treinlijn nooit heel druk geweest. Dat leidde er in 1941 toe dat het passagiersvervoer stopte. Het vervoer van personen werd vanaf januari 1941 verzorgd door bussen. De Nederlandse Spoorwegen beheerden die buslijn zodat je er in de bus reisde met een treinkaartje. De spoorlijn werd daarna alleen nog gebruikt

Een extra deel dat aan de huiskamer werd gebouwd. Je kunt daar echt genieten van het bos rondom het huis

voor vervoer van goederen. Daaronder was vooral de steenkoolvoorziening van de Zeister gasfabriek belangrijk.

Vijf woningen op een rijtje

Alle wagonwoningen stonden op Baarnseweg 1 genummerd 1^A tm 1^E. En aanvan-

De kiosk in Zeist op 't Rond, voordat die naar station Bosch en Duin werd verplaatst

Station Bosch en Duin rond 1920

kelijk waren ze allemaal bewoond door mensen die werkten bij de NS. Jaren lang deden al die wagons goede diensten, maar in mei 1968 zeiden de NS de pacht op van de terreintjes waar de oude spoorwagons stonden. De wagons moesten uiterlijk 31 december 1970 zijn verdwenen. De NS vonden dat de woningnood voorbij was en wilden de grond beschikbaar hebben voor een eventuele andere bestemming. Van de woningen 1^A en 1^D is bekend dat ze in 1972 werden afgebroken en opgeruimd. Ook 1^C is op een moment verdwenen. Maar het is toen de familie Van den Berg gelukt om er te blijven en het terrein te kopen. En Aly is nog steeds eigenaar.

Het huis staat er goed bij en de tuin is mooi onderhouden. En de wagon die huisnummer 1^E heeft is nu het trotse bezit van één van haar kinderen. De kinderen houden van die omgeving waar ze zo genoten van wonen in het bos met alle mogelijkheden van dien, waaronder paaseieren zoeken met familieleden. Mensen vonden het altijd leuk om in het bos op bezoek te komen. En Aly laat de foto zien van haar 90ste verjaardag toen

Het vijfde “spoorwegwagon-huis” dat er nu nog steeds staat en vanaf het fietspad goed is te zien. Het heeft een bewogen geschiedenis. De Zuid-Hollandse Elektrische Spoorweg-Maatschappij (ZHESM) onderhield met motorrijtuigen van dit type vóór de oorlog de lijn van Hofplein naar Scheveningen. In het begin woonde hier ook een familie waarvan de man bij de NS werkte. Later weer een andere familie. Maar vóór dat de huidige eigenaar dit huis kocht is het ook diverse malen gekraakt. Eerst door jongeren, later zelfs door een familie.

de familie in groten getale naar het bos kwam om het te vieren.

Laatste trein

In 1972 veranderde er weer wat: het goederenvervoer stopte ook. De laatste trein reed op 26 mei 1972 en zij en haar dochters boden aan de machinist van die laatste trein een bos bloemen aan. De rails werden daarna weggehaald en er kwam een fietspad.

Bronvermelding

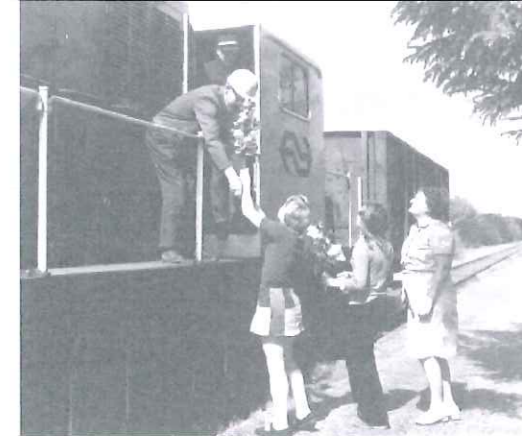
Wij danken Aly voor de vertelde verhalen en Fred Meijer (De Bilt) voor het ter beschikking stellen van zijn foto's en het zo hier en daar geven van een technische toelichting op materieel en spoorlijn.

Verantwoording illustraties

Blz. 3 links onder en links boven: Fam. van den Berg

Blz. 4 rechts onder en midden en blz 5 rechts boven: Archief Fred Meijer

Overige foto's: Frits Stuurman

Op 23 mei 1972 reed de laatste goederentrein van Zeist terug naar Utrecht. Aly en haar twee dochters Gera en Jacqueline, die 23 jaar lang de goederentrein langs hun huis zagen komen, bieden de machinist en de rangeerder een bos bloemen aan

Melkhandel Haitisma

in Den Dolder /Bosch en Duin

Door Frits Stuurman

Aan de Dolderseweg 62, het huis staat er nog, nu aan de nieuwe rotonde in de Dolderseweg afslag Den Dolder en Bosch en Duin, was vroeger de melkhandel Haitisma gevestigd.

Samen

Ze deden het samen.

Hij, Sjerp Haitisma (1917), kwam uit Wons bij Makkum. Hij had als kind last van astmatische bronchitis en dat bracht de dokter er toe voor te stellen dat Sjerp maar moest gaan wonen in een droog gebied in de bossen. Daarom ging hij als twaalf-

Dolderseweg 62, het huis staat nu aan de rotonde, waar achtereenvolgens kruidenier Brinkhuis en melkboer Haitisma hun bedrijf hadden

jarige jongen wonen bij zijn oom en tante in Apeldoorn.

Na drie jaar ging hij weer thuis wonen, maar omdat de ziekte toch weer opspeelde werd besloten dat hij weer naar de zandgronden moest. Dat werd Huis ter Heide. Hij kwam in huis bij de familie Plomp-Treur en was gedurende 9 jaar knecht in de melkwijk van de familie Plomp te Bosch en Duin.

Zij, Pietertje (Pieta) Vriend (1926) kwam uit Enkhuizen en ging in betrekking bij de familie Oudshoorn aan de Krugerlaan in Zeist. Mevrouw Oudshoorn was een zuster van mevrouw Plomp en heette dus ook Treur van zichzelf. De families ontmoetten elkaar in de kerk en zo leerden Sjerp en Pieta elkaar kennen.

Op een dag nodigde Sjerp Pieta uit om mee te gaan naar een feestje in Soest. Samen fietsten ze er heen. En natuurlijk bracht Sjerp Pieta na afloop weer thuis. Pieta had er op de terugweg al zo'n voor-

gevoel van dat Sjerp haar wel heel graag mocht. Toen ze bij haar huis waren vroeg hij haar of ze wel verkering met hem wilde en toen zei ze maar ja. De echte liefde kwam later pas...

Ze trouwden in Enkhuizen, deze Fries en West-Friezin.

Eigen melkzaak

Geen wonder dus dat Sjerp melkhandelaar werd en voor zichzelf begon. Het kwam goed uit dat er in die tijd een winkel aan de Dolderseweg 62 beschikbaar

Eerste vervoer in de wijk: de bakfiets

Het afleveren van de melkproducten door de zuivelfabriek van Van Amersfoort. Vlnr: Sjerp, zittend op de wagen Greta, Van Amersfoort, de directeur van de melkfabriek, zoon Jan, een knecht van de melkfabriek en knecht Gerard de Goede

was. Sjerp en Pieta konden die winkel huren. Daar had kruidenier Brinkhuis gezeten en in dat pand kon niet alleen de melkwinkel gehuisvest worden, van daar uit kon ook de melkwijk worden gedaan. Maar in dat pand wonen was niet mogelijk. Er woonden boven zowel als beneden

mensen die niet zo maar konden vertrekken. Maar geen nood, achter het pand werd een woonwagen (eigenlijk was het een soort directiekeet van 2 x 4 meter) gezet en daar werd gewoond. Maar met eerst één en later twee kinderen viel dat niet mee. En zo was het gelukkig dat na ruim twee jaar de bovenwoning vrij kwam en de familie Haitisma in een echt huis haar intrek kon nemen. Daaraan heeft de burgemeester van Zeist nog bijgedragen. De burgemeester, toen Korthals Altes, hield in de hulpsecretarie in Den Dolder

De moterbakfiets was het volgende vervoer na de bakfiets vlnr: Sjerp, zoon Riemer op het zadel en Pieta

eenmaal per maand spreekuur. Dat was in het pand aan de Dolderseweg nummer 71. Sjerp en Pieta legden hun ruimteprobleem aan hem voor en dat hielp, want de gemeente zorgde voor een andere woning voor de mensen die boven de melkwinkel woonden.

En nog weer vijf jaar later (het kindertal, vijf jongens op dat moment, nam verder toe) kwam ook de benedenverdieping beschikbaar. Dat was in 1957 toen net de eerste dochter werd geboren. Sjerp en Pieta kochten toen het pand.

Dit is een goed moment om even de gezinssamenstelling weer te geven. Zoals

gezegd: eerst vijf jongens: Riemer (in okt.1949), daarna Cornelis (1950), Hessel (1952), Jan (1954) en Klaas (1955). Daarna werden het dochters: Greta-Wilhelmina (1957), Maria ook wel Marja genoemd (1958), Willy (1961) en Janny (1963).

Het huis stond aan een doodlopende weg naar het vliegveldhek. Als Prins Bernhard of Koningin Juliana gingen vliegen reden ze daar langs naar vliegveld Soesterberg. Pieta herinnert zich dat ze bij toeval de koningin zag in de auto en dat ze naar elkaar zwaaiden.

Dagindeling

Hoe liep het bedrijf van een 'melkboer' in die tijd? Vroeg opstaan: 6.00 uur. Maar dan was de melkfabriek al met de vrachtauto langs geweest om de bestelling, die de vorige middag was doorgegeven, af te leveren. Dat waren bijvoorbeeld vier bussen van elk 40 liter losse melk, een speciale bus met karnemelk en vele metalen kratten met flessen. Van die flessen met brede hals: melk, maar ook vla, gortepap, havermoutpap en yoghurt.

Het eerste dat Sjerp deed was het laden van de bakfiets: twee bussen melk, karnemelk en vele kratten met flessen melk, vla en dergelijke. In een schuiflade zaten boter, eieren en kaas. Dan ontbijten en vervolgens de wijk in. Eerst werden de grootverbruikers bevoorrad. Christoforus, Maupertuus, De Schakel en In de Dennen (een TBC-huis), maar ook De Wijngaard (verzorgings/verpleeghuis) en het Keslerhuis (een soort vakantiehuis van de Hoogovens) om er maar een paar te noemen.

Om omstreeks 11.00 uur kon men Sjerp Haitisma dan weer bij het winkelpand

Bij het busje op het terrein van De Schakel. Vlnr: 3 kinderen van De Schakel, Klaas, staande in het busje en Sjerp

zien: koffie drinken en de bakfiets opnieuw laden nu voor de particuliere klanten.

Overigens bleef het niet bij een bakfiets want in de loop van de tijd werd het transport gemoderniseerd. Na de bakfiets kwam de motorbakfiets en daarna een 'Tempo'-autootje, dat één aangedreven

Na de motorbakfiets kwam de Tempo: Eén aangedreven wiel voor en twee wielen achter. Riemer op de motorkap

wiel aan de voorkant had. Later kwamen er nog Volkswagenbusjes van verschillende type.

De melk kwam van de melkfabriek van Van Amersfoort aan de Krullelaan in Zeist en later van de Coöperatie aan de Bergweg. Ook de Vumi in Utrecht en de Melkunie uit Hilversum zijn nog leverancier

Sjerp in de winkel. Naast melkproducten waren er bijvoorbeeld koeken, koffie en rookwaren beschikbaar

van de melkproducten geweest.

De melkfabriek was natuurlijk de grootste leverancier, maar er waren heel wat andere leveranciers. Denk aan Remia, en andere bronnen voor limonade, snoepgoed, kaas (twee leveranciers), eieren, Coca Cola, en rookwaren. Al deze handelaren kwamen bij de winkel langs om de bestelling op te nemen en af te leveren. Geen wonder dus dat moeder Pieta heel wat keren het voeden van de baby of het koken van het eten heeft moeten onderbreken om deze leveranciers te woord te

staan. Maar ja, dat hoorde nu eenmaal bij het melkboer zijn. Er zijn overigens ook perioden geweest dat er een meisje voor dag en nacht bij hen woonde om te helpen in het huishouden.

Pieta vertelt nog over de winkel: natuurlijk moest alles er netjes uitzien en ik droeg altijd een wit schort. En veel klanten lieten de boodschappen

de koelkast. De zakken waren wel sterk maar toen Pieta dat een keer aan een klant wilde demonstreren liet ze de zak vallen op de deurmat en toen barstte de zak en zaten haar kleren en de hele winkel onder de melk.

Gezondheid

Als je een eigen zaak hebt moet het werk wel altijd door gaan, de klanten moeten bediend worden, ook als je ziek bent. Zo was het eens zo dat Sjerp een ingeklapte long had. Toen moest Pieta wel de wijk in. Bijzonder was dat directeur Van Amersfoort van de melkfabriek toen in sprong als chauffeur van het busje dat toen in gebruik was want Pieta had geen rijbewijs. En zelf was Pieta ook eens een periode ziek omdat Willy 10 weken te vroeg werd geboren. Gelukkig kon er toen een gezinshulp ingeschakeld worden.

Net als de meeste mannen rookte Sjerp ook sigaretten. Hij liep al met een sigaret in de mond de trap af als hij voor het ontbijt de wagen ging laden. Golden Fiction. Hoewel hij onderweg ook rookte deed hij dat nooit bij de klanten voor de deur. En 's avonds vaak een sigaar.

Vakantie

Het devies was altijd: het werk moet door gaan, de klanten moeten hun melk krijgen. En zo was er in de beginjaren ook geen tijd voor vakantie. Ja, zo af en toe een dagje ergens heen als iemand anders de melkwijk kon doen. Eigenlijk was er nooit vakantie de eerste 25 jaar. Er was ook een periode dat er werd gepost. De klanten konden dan de melk op de hoek van de straat ophalen i.p.v. voor de deur. Zo werden 2 wijken samen gevoegd zodat beide melkboeren ieder 2 weken vrij

Jubiläum: 25 jaar melkboer een uitgebreide receptie in twee delen. Klanten zetten Sjerp en Pieta in het zonnetje en dragen bij aan een groot cadeau: een reisje langs de Rijn

waren en een familiebezoek afgelegd kon worden.

Op 21 januari 1974 vierden Sjerp en Pita hun 25-jarige bruiloft en ook dat ze 25 jaar een eigen melkzaak hadden. Leuk was dat heel veel klanten een bijdrage leverden aan het gemeenschappelijke cadeau: een buitenlandse reis over de Rijn. Het aantal belangstellenden voor deze viering was zo groot dat ze twee keer op die dag een receptie hielden, beide in de zaal bij tennisclub Bosch en Duin.

Die reis langs de Rijn, daar genoten ze wel erg van en zo kregen ze de smaak van kleine reisjes wel te pakken. Pieta herinnert zich een reis van een week naar Oot-

marsum en later naar Texel. Ook Zwitserland kwam aan de beurt en Italië en heel lang vliegen naar Australië. Nadat Sjerp was overleden ging Pieta nog naar Kroatië, Noorwegen, Canada en Israel.

Opvolging door Klaas

Zoon Klaas had al vroeg veel belangstelling voor het vak van melkboer. Volgens hemzelf had dat er mee te maken dat hij het leuk vond om mensen te ontmoeten en graag dingen wilde verkopen. Na schooltijd zocht hij vaak zijn vader op in de wijk en dan konden ze samen om de andere klant tevreden stellen. Als hij thuis kwam kon hij de lege flessen in de daarvoor bestemde houten kisten sorteren. Met de feestdagen ging hij op jonge leeftijd al alleen op pad met de bakfiets. Dicht bij huis met een geldtas om de nek. In die tijd werd er met een papieren gulden en rijksdaalders betaald.

De winkel Dolderseweg 62, in wintertooi

En later, na het behalen van het middenstandsdiploma nam hij een deel van de wijk over. In die tijd kocht z'n vader voor hem een motorhond, een drie-wieler met een motortje onder het stuur (1970).

Omdat er niet in alle perioden twee volledige melkwijken beschikbaar waren werkte Klaas ook nog wel eens een periode parttime ergens anders, bijvoorbeeld bij De Kroon supermarkt. Na 2 jaar ging vader weer de volledige wijk venten en ging Klaas naar de Remia, eerst in het magazijn en wat later als rijder. Ook stond hij met kaas een paar jaar op de markt. Er waren heel wat melkleveranciers in de buurt van Den Dolder/Bosch en Duin. Denk aan Mastenbroek, later Fieret, Jan de Rek, Hoekstra Vivo en in Bosch en Duin melkboer de Bruin voorheen Pijper.

Als iemand stopte met het bedrijf dan werden onderling de klanten overgedragen. Kruideniers werden supermarkten en verkochten melkproducten en zo werd de spoeling voor de 'echte' melkboeren steeds dunner tot het moment dat ze er niet meer waren. Na deze onderbreking werd in 1977 toch weer de draad opgepakt in de melkzaak omdat de A+O winkel van Jan de Rek stopte en hij weer een volledige wijk ter beschikking kreeg. Hij had toen zijn vakdiploma melk gehaald. Ook Karin, zijn a.s. vrouw (1979) hielp mee in de wijk tot hun 1e kind werd geboren in 1981. Omdat vader in 1983 wegens gezondheid en leeftijd stopte, nam Klaas ook zijn grootverbruik er bij en moest een stuk wijk in Bosch en Duin worden afgestoten.

De grootverbruikers zochten vanwege mindere subsidie naar wegen om goedkoper te kunnen inkopen. De supermarkten, inmiddels 3 in Den Dolder, gingen onderling de concurrentie aan en dat merkten Klaas en z'n vader in de portemonnee. Na nog 1 jaar met veel plezier de melkwijk te hebben gelopen deelde Klaas z'n ouders mee dat hij ging stoppen met de melkzaak. Het was duidelijk dat het beroep melkboer, waaraan hij z'n hart had verpand, geen toekomst meer had. Daarom sloot Klaas de zaak per 1 februari 1984 definitief. Chauffeur werd zijn nieuwe en zoals het er nu uit ziet wel definitieve beroep: eerst bij de Utrechtse Veiling Inkoop Combinatie en in 1990 bij Rosenberg Ventilatoren BV. En zo zit zijn huidige werkgever vlak achter het huis waar hij en zijn ouders zo'n goede tijd hadden gehad als melkhandelaar en zijn Karin en Klaas inmiddels trotse oma en opa.

Fotoverantwoording:

Blz. 6 rechts, 7, 8 9 en 10: Familie Haitzma
Blz. 6 links: Frits Stuurman.

Kent u de details van Den Dolder?

Waar bovenstaande steen zit wordt op de overzichtsfoto duidelijk. Veel Doldenaren kennen "De Kameel" wel van kinderen naar school brengen, een cursus volgen of een tentoonstelling bezoeken.

Waar zit deze steen?

En nu de nieuwe opgave:

Hoewel deze steen niet erg opvallend is op de plek waar hij zit, komen er dagelijks tientallen mensen langs deze muur.

Eigenlijk verraadde de tekst al veel, maar je moet nog steeds weten waar dat dan is.

Volgende keer kunt u weer lezen waar de steen in de muur zit. Weet u nog andere eerste stenen in Den Dolder? Laat het weten aan de redactie.

Stuur uw oplossing of commentaar, maar ook uw eventuele suggesties voor andere details van Den Dolder die we in de puzzel kunnen opnemen naar de redactie.

Hartelijk dank.

redactie@historischeverenigingdendolder.nl

"Tuut, tuut, dat is snel"

De geschiedenis van Overtoom in Den Dolder en het belang ervan voor de dorpsgemeenschap

Door Dick van Lier

In 1946 startte Rein Sjenitzer (1917-1998) aan de Overtoom in Amsterdam een postorderbedrijf in bouten en moeren, werktuigbouwkundige onderdelen en kleine bevestigingsonderdelen, welke op veilingen in grote bulk werden ingekocht en vervolgens in het bedrijf gesorteerd en in kleine hoeveelheden werden verpakt.

Van start in Amsterdam

Als eerste bedrijf in Nederland (de officiële naam was N.V. Verkoopassociatie van 17 metaalindustrieën Overtoom) ging het direct, zonder tussenkomst van vertegenwoordigers, bedrijven benaderen, die tot mogelijke klant zouden kunnen worden gerekend. Deze 'direct mail' bleek een succes. De mail bestond uit een maandelijks stenciltje op A4 formaat, waarop het productaanbod werd getoond.

Postorderbedrijf

De eerste business-to-business postorder verkoop was daarmee een feit. De bestel-

lingen werden in eerste instantie per bakfiets afgeleverd.

Al vier jaar later, in 1950, was het pand aan de Overtoom te klein geworden en volgde een verhuizing van het kantoor naar de Leliegracht en het magazijn naar de Bloemgracht, waar ook een klein winkeltje was waar de klanten de producten direct konden afhalen. Ook op deze nieuwe locaties ontstonden binnen enkele jaren huisvestingsproblemen door de groei van het bedrijf en bevoorradings-

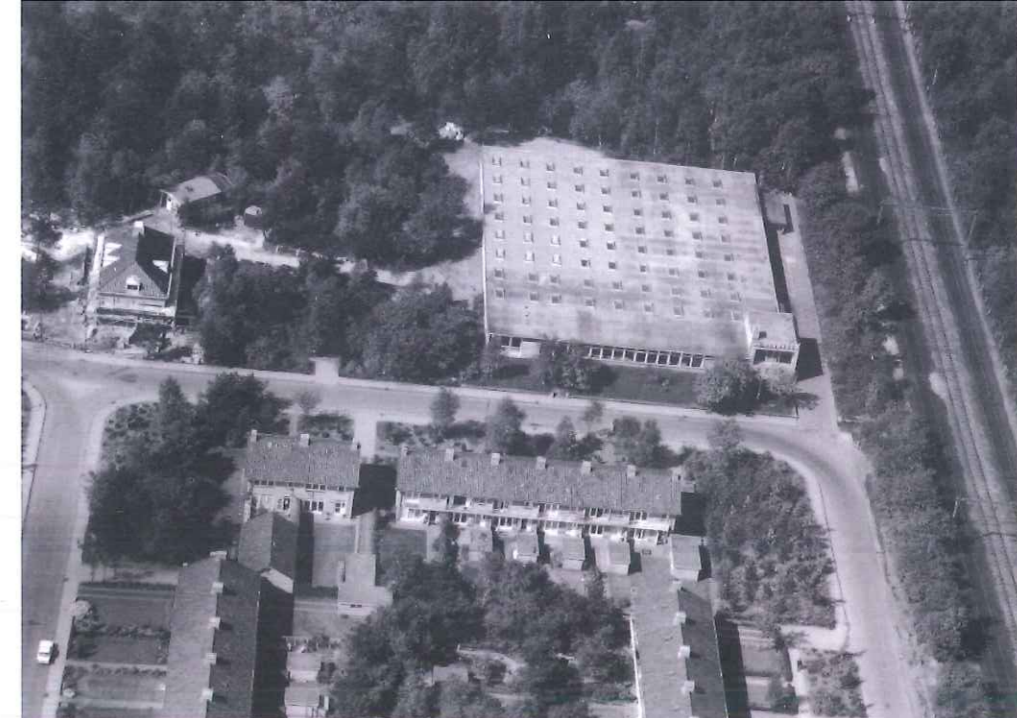
Borstbeeld in het kantoor van Overtoom, van Rein Sjenitzer (1917-1998) oprichter van Overtoom. Directeur van 1946 tot 1986

Kaft van de eerste catalogus die werd verspreid onder potentiële klanten (Gem. Archief Zeist)

en transport moeilijkheden doordat de vrachtwagens op de gracht moesten stoppen voor het laden en lossen en daarmee verkeerscirculatie problemen veroorzaakten. Overtoom was in die jaren gevestigd in vier panden, wat de efficiëntie niet bevorderde en er was onvoldoende opslagruimte.

In 1957 werd uitgekeken naar een nieuwe locatie en viel het oog op Den Dolder; tegen alle ondernemerswetten in, de stad uit, de provincie in.

Luchtfoto van het Overtoompand aan de Tolhuislaan. Links is het woonhuis van directeur Sjenitzer in aanbouw. Er is nog geen verbinding tussen woonhuis en Overtoompand

Pentekening van de panden van Overtoom. Waarschijnlijk betreffen het de panden aan de Leliegracht met op de achtergrond de Westertoren

Verhuizing naar Den Dolder

Den Dolder lag erg centraal en had gunstige grondprijzen. De omgeving was bij Sjenitzer wel enigszins bekend omdat zijn moeder er woonde. Bovendien was in Den Dolder 1000 m2 relatief goedkope grond beschikbaar. Sjenitzer schreef in november 1957 een brief aan de directeur van de gemeentewerken in Zeist, waarin hij het belang van vestiging van Overtoom in Den Dolder benadrukte en hoopte op een spoedig en gunstig bericht, zodat in datzelfde jaar nog de eerste steen zou kunnen worden gelegd.

Er werd toestemming verleend om een kantoor en magazijn te bouwen aan de Tolhuislaan, maar er moest wel veel glas

OVERTOOM

POSTADRES UITSLUITEND

LEIEGRACHT 13

(tussen Dam en Westertoren)

Telegramadres: OVERTOOMEXPORT

Bank: HOLLANDSCHE BANK UNIE N.V. MEERBOMMEN

AMSTERDAM (Post giro der Bank 42650)

AMSTERDAM 2 oktober 1957

BOUWTOEZICHT
ZEIST

3 OCT 1957

Mr. Behandeling No. _____
Te behouden aan _____
Ter inzage Hr. _____

Van de Directeur der Gemeente-Werken
Ir. A. Addicks,
2e Dorpsstraat 60
ZEIST.

Onze ref.: ES/DG TEL 38272
Directie

Uw ref.: Ir. A. Addicks.

VAN 18-9 UUR
TEL. 124868

KANTOREN:
18 uur
t. 38272 - 47980 -
39205 - 44675 - 45868
(Kongstal 020)
DIRECTIE en } 38272
na 18 uur }
BOEKHOUDING 44675

MAGAZIJNEN:
9.30 - 18 uur
(bij de Westertoren)

Balie-Afhaalgoederen:
Bloemgracht 51

Inkomende goederen:
"Oedwaarsstraat 1

Uitgaande goederen:
Opengracht 49

KANTOREN:
18 uur
t. 38272 - 47980 -
39205 - 44675 - 45868
(Kongstal 020)
DIRECTIE en } 38272
na 18 uur }
BOEKHOUDING 44675

MAGAZIJNEN:
9.30 - 18 uur
(bij de Westertoren)

Balie-Afhaalgoederen:

Mijnheeren,

Hiermede mogen wij U volgens opgave van onze architect dhr. F.C.Jansen - Kluyvingh te Voorburg verzoeken een aanvraag voor het bouwen van kantoren en magazijnen van ons bedrijf in Uw gemeente te zenden naar de desbetreffende goedkeuringscommissie in Den Haag.

- 1) Zoals wij U indertijd mededeelden is ons bedrijf voornamelijk werkzaam in het belang van de Nederlandse industrie en wel als toeleveringsbedrijf van metalen werktuigbouwlandige onderdelen en apparaten (Zie bijgeloten onze prijsovereenkomst van maart 1956 met 140 pagina's en voorts een redactioneel artikel in de jaarbeurs uitgave van "De IJzerhandelaren").
- 2) Daar wij het probleem van voorraadvoorzorging en distributie van onze 17 fabrieken hebben opgelost, werd daardoor onnodig het plaatselijk aanhouden van voorraden en het bouwen van 17 magazijnen. Bovendien konden daardoor de kantoren van deze fabrieken zeer beknopt blijven.
- 3) Wij leveren aan a. buitenland b. overheidsinstanties zowel rijksprovinciaal en gemeentelijke instellingen, benevens de gehele metalen een behoorlijk gedeelte van de niet-metaal-industrie o.a. Werkspoor-Stork-Verolmen Scheepswerven-Stantmijnen-Rijksinkopbureau-Ministerie van Marine-Luchtmacht en Landmacht enz. enz. enz.
- 4) Momenteel zijn wij ondergebracht in vier panden in Amsterdam zodat wij niet efficiënt kunnen werken, regelmatig worstelen met tekorten in onze voorraden terwijl bovendien vele broodnodige voorraden niet opgeslagen kunnen worden wegens gebrek aan ruimte. Bovendien zal door het verplaatsen van ons bedrijf met medewerkers naar Zeist in Amsterdam woongelegenheden vrijkomen hetgeen in Amsterdam dringend nodig is.
- 5) Vandaar dat onze architect er naar gestreefd heeft een zodanig gebouw te ontwerpen dat de bouw weinig invloed op de woningproductie zal hebben, daar a. het gebouw zo is geconstrueerd en wordt afgewerkt dat er weinig uren van geschoolde bouwvakarbeiders nodig zullen zijn. (Hij past namelijk toe een staalconstructie met dak van durisol-mesriet platen, tijdelijke wanden eveneens van durisol-mesrietplaten, grote lichtopeningen van plastic en de fundering van stamp-beton.) Zodoende zullen slechts weinig materialen vereist zijn, die voor de woningbouw een bottleneck vormen n.l. slechts ca. 25.000 metselbakstenen en ca. 35.000 kalkzandstenen.

VERVOEG BIJL. II.

Offertes en geaccepteerde orders zijn vrijblijvend; verkoopvoorwaarden staan in de U tegezonden geïllustreerde prijsovereenkomst van 144 pagina's, welke vrij gratis en franco beschikbaar stellen.

VERVOEG:

Daar wij sinds anderhalf jaar besloten waren om de randstad Holland met haar moeilijkheden te verlaten, zijn door ons in die tussentijd de financiën (benodigd voor deze nieuwbouw) geregeld, zodat wij gaarne nog dit jaar de eerste steen zonden willen leggen. Uw spoedige berichten zien wij gaarne tegemoet.

Immiddels verblijven wij,

hoogachtend,

"OVERTOOM" N.V.

gebruikt worden, omdat in het bestemmingsplan sprake was van een 'schoolgebouw'.

In 1960 was de bouw voltooid en volgde de verhuizing van Amsterdam naar Den Dolder en kon een showroom, een kantoor en een magazijn worden betrokken. Naast het bedrijfspand werd een vrijstaande villa voor directeur Sjenitzer gebouwd. Van de 40 medewerkers in Amsterdam, gingen er 20 mee naar Den Dolder.

Het bedrijf Overtoom

In Amsterdam begon Overtoom als klein postorderbedrijf in ijzerwaren, werktuigbouwkundige onderdelen en kleine bevestigingsmaterialen. Snelheid was van het begin af aan het devies, dus werd er een zodanige voorraad aangelegd, dat de orders direct konden worden uitgeleverd. Sjenitzer was niet alleen een slim koopman, hij was ook een man met enorm veel ideeën. De te verkopen moeren en bouten moesten ook opgeborgen kunnen worden en worden verwerkt, dus werd het verkoopassortiment uitgebreid met plastic bakjes en gereedschap. De plastic bakjes werden geleverd door het Zeister bedrijf Moubal (van Mouwerik en Bal), maar natuurlijk wel met de naam Overtoom er op. Gaandeweg werd het assortiment uitgebreid met artikelen voor kantoor, magazijn, werkplaats en terrein, intern transport, opslag, veiligheidsproducten, bedrijfsinrichting en gereedschap. De diensten betreffen momenteel complete project-, kantoor- en magazijninrichtingen, inclusief montage.

Links: Aanvraag bij de Gemeente Zeist om bouwmogelijkheden voor Overtoom in Zeist (bron: Gem. Archief Zeist)

Het Overtoompand aan de Tolhuislaan met aan de voorzijde het kantoorgedeelte en de showroom.

Links (achter de VW) de ingang en rechts-achter met overkapping het magazijn

Overtoom vrachtwagen van vervoerder van Schuppen uit Zeist voor het pand aan de Tolhuislaan. Gezien het nummerbord, moet de vrachtwagen van vóór 1965 geweest zijn.

Nog een manier om naamsbekendheid te krijgen

Sjenitzer wilde de naam Overtoom zo breed mogelijk uitdragen. Alle uitgaande producten moesten een sticker of plaatje met de naam Overtoom bevatten. Als personeel naar het buitenland op vakantie ging, kreeg men een stickerrol mee: 'Als je kantoormeubilair ziet, plak er een sticker Overtoom op, ook al komt het niet van Overtoom. De naamsbekendheid is belangrijk, men moet ons gaan bellen'.

In 1973 volgde uitbreiding naar het buitenland en werd Overtoom België opgericht.

Overtoom benaderde de doelgroep niet alleen via de vakbladen, maar ook met televisiereclame. Het idee daarachter was dat zakenlieden die bijvoorbeeld dringend stellingen voor hun bedrijf nodig hadden, 's avonds moe thuiskomend, niet vakbladen gingen doorspitten, maar naar de televisie gingen kijken. In 1979 werd de slogan: 'Tuut tuut, dat is snel', geïntroduceerd en bereikte daarmee een groot deel van de bevolking. Eind jaren tachtig had Overtoom een naamsbekendheid van 95 procent, ongeveer evenveel als van multinational Coca Cola.

Directeurswoning

De vrijstaande directeursvilla aan de Tolhuislaan werd enkele jaren later door middel van een gang verbonden met het Overtoom-pand, zodat de directeur gemakkelijk 'op de koffie' kon gaan bij zijn personeel, iets wat geregeld gebeurde.

Een VW busje dat in de beginjaren van Overtoom in Den Dolder werd gebruikt.

Achter het huis van de directeur was een zwembad aangelegd. Om dat doelmatig te gebruiken werd het ook benut om het drijfvermogen en de waterdichtheid van boten te testen. Boten en caravans behoorden korte tijd ook tot het verkoopassortiment.

In de loop van de tijd evolueerden ook de catalogi. Van links naar rechts de catalogus van 2009, de prijscourant van 1963 en de voorraadcatalogus 1987

Sjenitzer

Directeur Sjenitzer was weliswaar een keiharde zakenman, hij verloor de menselijke contacten niet uit het oog. Hij investeerde in zijn personeel, gaf cadeautjes bij verjaardagen en wist alle familieperi-

Luchtfoto van het Overtoompand aan de Tolhuislaan na de uitbreiding. Rechts is het magazijn zichtbaar. Geheel links het woonhuis van directeur Sjenitzer met de verbindingsgang naar de showroom en het kantoorgedeelte

kelen en reageerde daar op. Omgekeerd verwachtte hij van iedere afdeling ook een cadeautje bij zijn eigen verjaardag. Sjenitzer wilde van alles wat er in het bedrijf speelde op de hoogte blijven en over allerlei zaken meebeslissen, dat wil zeggen uiteindelijk zelf beslissen. Hij besliste of een bepaald product aan het assortiment werd toegevoegd. Als bijvoorbeeld 6 medewerkers ergens vóór stemden en hij tegen, dan gebeurde het op zijn manier. Hij was wel een man met een visie en veelal had hij gelijk. In 1986 ging hij met pensioen.

Volgende directeuren

Directeuren nadien waren achtereenvolgens de heer A. van Paridon, later gelijktijdig de heren Bouman (techniek) en

SPORT- & HOBBY VERKOOPCENTRUM OVERTOOM

Den Dolder (Utrecht) Holland
Tolhuislaan 47
Telefoon (12 lijnen)
(030) 78 46 47
Telex 47094
Telegram-adres: Overtoomexport
AMRO Bank N.V. - Kantoor: Zeist
Postgiro van de bank 2926

RIJ ZATERDAG OF ZONDAGMIDDAG* NAAR ONZE SHOWROOM VOL RECREATIE IN DE BOSSEN VAN DEN DOLDER
Daar krijgt U een voorproefje van Uw zomervakantie. Daar kunt U rustig en vrijblijvend rondkijken, terwijl Uw kinderen naar hartelust mogen spelen.
In de showroom krijgt U van ons een lekkere kop koffie en de kinderen een heerlijke beker chocolademelk.
Wilt U nog wat wandelen? Wat ons betreft, mag Uw wagen dan op een van onze parkeerplaatsen blijven staan.
Stel dit uitstapje niet uit.
*Geopend: dagelijks van 8.30-17.30; maart-oktober ook zondags van 12.30-17.30 uur.
CAMPING-, WATERSPORT-, VRIJE-TIJD- EN HOBBYARTIKELEN zoals: vouwcaravans, boten, buitenboordmotoren, bagagewagens, tafeltennistafels, tafelbiljarts, tuinmeubelen, schommels, trainingsapparaten, zelfbouwprofielen, VOORRAADKASTJES, GEREEDSCHAPPEN, etc.
Uitgebreide folders zenden wij gaarne gratis op aanvraag.

VOORJAAR 1969

MEMBER OF THE DINERS

PARKEER-RUIMTE
1400 m²

UW RECREATIE RIJDT MET U MEE!

SHOWROOM 3000 m²

Twee fragmenten uit een folder van Overtoom in 1969 toen het bedrijf ook deed in recreatieartikelen zoals vouwwagens en kleine zeilboten

Arends (kantoor) en vervolgens de heer Kuipers. Alle directeuren zijn intern opgeleid, alleen Kuipers kwam van buiten (Borsumy). Momenteel is mevrouw G. Duymelings de Managing Director Benelux.

Meer ruimte nodig

In 1960 was er in totaal 1000 m² bedrijfsoppervlak aan de Tolhuislaan, maar door de groei van het bedrijf was in 1970 uitbreiding noodzakelijk tot 6000 m², waarvoor huur van extra magazijnruimtes in Bunnik en Soesterberg gerealiseerd werd. Het vervoer van de goederen was in die tijd al niet meer in eigen beheer, maar er werden externe vervoerders ingeschakeld, eerst de firma's Spido en van Schuppen en later Bakker in Zeist.

Luchtfoto van het Overtoom complex aan de Elandlaan. Links en rechts zijn de magazijnen zichtbaar met ervoor de geparkeerde vrachtwagenaanhangers. Centraal is het directiegebouw zichtbaar.

Verhuizing in Den Dolder

Overtoom groeide door en in het najaar van 1988 werd aan de Elandlaan in Den Dolder een nieuw magazijn geopend met een vloeroppervlak van 12.000 m2.

In de periode van de vele radio en TV reclames was de auto met de TuuT TuuT-reclame heel bekend op de Nederlandse wegen. Hier uitgevoerd als speelgoedauto

De werkgelegenheid nam toe van 145 naar 200 arbeidsplaatsen. Er werden 30.000 verschillende artikelen opgeslagen en er konden 40 vrachtwagens tegelijkertijd worden gelost en geladen. In 2004 verhuisde ook het kantoor van Overtoom van de Tolhuislaan naar het terrein aan de Elandlaan en werden kantoor en magazijn weer verenigd. In de jaren daarna bleek ook de opslagruimte hier onvoldoende en werden zowel een directiekantoor, als een tweede opslaghal gebouwd aan de Elandlaan, waarmee het totale distributiecentrum in Den Dolder in 2013 22.000 m2 bedroeg. In 2014 zijn 40.000 producten leverbaar én op voorraad. Er is een voorraad voor ongeveer twee weken. In de vestiging in Den Dolder zijn 260 medewerkers in dienst. Overtoom levert zeer veel, maar produceert niets zelf.

Van Overtoom naar Manutan

In 1995 is Overtoom overgenomen door

de Manutan groep. Dit is een Frans beursgenoteerd familiebedrijf opgericht in 1966 door een vader met één zoon. Nu vormen twee zoons van de oprichter de directie. Het bedrijf telt 25 dochtermaatschappijen in 19 Europese landen en had in 2011 een omzet van € 588 miljoen. Manutan is op industrieel gebied sterker dan Overtoom, terwijl Overtoom dat is in kantoor- en kantine-inrichtingen. Hoewel de naam Overtoom in 2014 veranderen is in Manutan, blijft de vestiging in Den Dolder bestaan. Door de samenwerking met Manutan is het aantal producten vergroot van 30.000 naar 40.000. In Frankrijk is er een groot nieuw distributiecentrum van 45.000 m2 gekomen vlakbij het vliegveld Charles de Gaulle bij Parijs. Werd het vervoer vroeger in Nederland uitgevoerd door de transporteurs Bakker, van Schuppen en Spido uit Zeist, tegenwoordig zijn het de grote Nederlandse vervoerders GLS en van de Brink.

Alle digitaal binnenkomende orders worden binnen een half uur afgehandeld. Het bewuste artikel wordt automatisch gesorteerd, verpakt, op de transportband gezet en in een container geplaatst.

Er is dan al geselecteerd naar de bestemming. De transportband is flexibel, in die zin dat de band tot in de oplegger van de vrachtwagen kan komen, zodat het personeel niet in de oplegger hoeft te lopen. Naarmate de oplegger meer gevuld raakt, wordt de transportband verder terug gereden. De 40 geplaatste opleggers vormen zodoende ook extra vloer ruimte. Als de oplegger vol is, gaat er een bericht naar de vervoerder en wordt dan binnen de kortste tijd afgevoerd en ver-

vangen door een lege oplegger. Een bestelling vóór 's middags vier uur gedaan, wordt de volgende dag al afgeleverd.

Een nieuwe visie

In de samenwerking met de Manutan groep is een nieuwe visie ontstaan, zo benadrukken Ghislaine Duymelings, managing director Benelux en Cock van Wijnbergen, manager inbound/outbound van Overtoom. Was voorheen winst het doel, nu is het slechts een middel om continuïteit te garanderen. Nu is het vooral 'ondernemen voor een betere

Flexibele transportband welke tot in de oplegger van de vrachtwagen wordt gereden, zodat de personeelsleden het pakket er slechts hoeven af te tillen en er niet meer mee hoeven te lopen. Naarmate de laadruimte gevuld raakt, wordt de transportband terug gehaald. Foto links buiten de vrachtwagen, rechts in de vrachtwagen

Overtoom truck van vervoerder van den Brink voor het directiegebouw aan de Elandlaan. De laadbak wordt voor het laaddock geparkeerd om geladen te worden, waarna de trekker een volle laadbak afvoert

In het magazijn

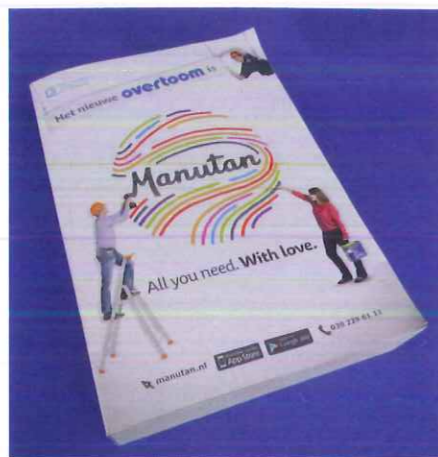
wereld', te beginnen bij jezelf. De filosofie is dat een bedrijf niet alleen een plek is om werk te verrichten, maar ook een plek om te werken aan zelfverwezenlijking. Overtoom/Manutan ziet het als taak er iedere dag voor te zorgen dat oprechtheid, vertrouwen en mededogen aan de basis staan van alle interacties. Ieder individu moet aan zichzelf werken om een beter mens te worden. 'Waar sta ik nu en waar wil ik naar toe en wat moet ik doen om dat te bereiken'. De slogan 'All you need with love' betekent onder andere oprechtheid naar elkaar, naar medewerkers en ook naar de klanten. Klanten worden niet alleen fysiek bezocht, maar er wordt ook telefonische nazorg geleverd en er volgt frequent telefonisch overleg over de voortgang in verschillende bedrijven. Overtoom kan ook inkoopprocessen voor bedrijven helder maken en zo ondersteuning bieden door een adviserende rol te spelen. Overtoom wil het verschil maken door een sterkere relatie met de klant te creëren. Vroeger was het doel de telefonische verkoop te verhogen; nu is het vooral goed te luisteren naar de klant, waardoor de klant vervolgens bewuster voor Overtoom zal kiezen.

Voor de persoonlijke ontwikkeling van het personeel is er een in pandig sportcentrum aangelegd en is een sportin-

structeur aangesteld en er bestaat voor liefhebbers de mogelijkheid om in de gemeenschappelijke groentetuin eigen producten te verbouwen. Er is een mediatheek met boeken en films die passen bij de nieuwe filosofie, waarin gesteld wordt dat een bedrijf niet alleen maar een plek is om arbeid te verrichten en winst te maken, maar ook een plek is om te werken aan zelfverwezenlijking.

Overtoom/Manutan is een bedrijf dat zich niet alleen verantwoordelijk voelt voor de eigen mensen, maar ook voor de omgeving en een duurzame wereld.

Mede door de vestiging van Overtoom in Den Dolder is de naamsbekendheid van het dorp ook landelijk gegroeid. 'Overtoom Den Dolder' en 'Tuut-tuut, dat is snel' zijn al jaren bekende begrippen en hoewel Overtoom nu deel uitmaakt van een grote Europese handelsorganisatie, zal de vestiging in Den Dolder van belang blijven, zowel voor de organisatie als voor Den Dolder.

De Nieuwste catalogus van het bedrijf: Manutan 2014

De Overtoom opleggers zijn in 2014 voorzien van de nieuwe naam Manutan.

Bronvermelding:

Persoonlijke informatie door mevrouw G. Duymelings, Managing Director Benelux Overtoom, de heer C. van Wijnbergen, Productieleider Inbound/Outbound Overtoom, Utrechts Nieuwsblad/NZC 27 mei 1988: 'Direct mail en tv-reclame maakten Overtoom groot' 'Dozen schuiven naar een betere wereld'. uit 'Ontdeken/Management team' Peter de Waard in De Volkskrant van 16 juni 2013: 'Sjenitzer maakte Overtoom beroemd'

Fotoverantwoording:

Blz. 12, 13 o, 19 ro en 20 lb: Dick van Lier
Blz. 13 rb, 15, 16 b, 18 b, 19 b: Archief van Overtoom
Blz. 17 Archief HVDD
Blz. 19 lo, 20 rb: Rob Cools
Blz. 16 lo, 18 lo, 20 o: Frits Stuurman

Voor iedere maaltijd, voor elk moment, een bijpassende saus.

Voor elke maaltijd heeft Remia een bijpassende saus in een handige knijptube. Elke maaltijd wordt pas echt een feest als één van de acht Remia smaken op tafel staan. Remia snacksauzen, altijd een feest!

Remia
altijd een feest!